

STANDARD UNECE FFV-24

za trženje in nadzor nad tržno kakovostjo

GOJENIH ŠAMPINJONOV

IZDAJA 2012

ZDRUŽENI NARODI
New York in Ženeva, 2012

OPOMBA

Delovna skupina za standarde kakovosti v kmetijstvu

Standardi tržne kakovosti, ki jih je pripravila Delovna skupina za standarde kakovosti v kmetijstvu pri Ekonomski komisiji Združenih narodov za Evropo (UNECE), pomagajo spodbujati mednarodno trgovino, pospeševati proizvodnjo visoke kakovosti, izboljševati donosnost in ščititi koristi potrošnikov. Standarde UNECE uporabljajo vlade, proizvajalci, trgovci, uvozniki in izvozniki ter druge mednarodne organizacije. Zajemajo širok obseg kmetijskih proizvodov, vključno s svežim sadjem in zelenjavo, suhimi in posušenimi proizvodi, semenskim krompirjem, mesom, rezanim cvetjem, jajci in jajčnimi izdelki.

Pri dejavnostih delovne skupine lahko enakopravno sodelujejo vse članice Združenih narodov. Prosimo, da za več informacij o standardih v kmetijstvu obiščete našo spletno stran <www.unece.org/trade/agr>.

Sedanji pregledani standard za gojene šampinjone temelji na dokumentih ECE/TRADE/C/WP.7/GE.1/2010/10 in ECE/TRADE/C/WP.7/2012/8, ki ju je pregledala in sprejela delovna skupina na svoji 66. in 68. seji.

Uporabljene oznake in predstavitev gradiva v tej publikaciji ne izražajo kakršnega koli mnenja Sekretariata Združenih narodov o pravnem statusu katere koli države, ozemlja, mesta ali območja ali njegovih organov ali o razmejitvi njegovih meja. Navedba imen podjetij ali trgovskih proizvodov ne pomeni, da so jih Združeni narodi potrdili.

Vse gradivo se sme brezplačno navajati ali ponovno tiskati, vendar je treba navesti vir.

S kakršnimi koli opombami ali poizvedbami se, prosimo, obrnite na:

Agricultural Standards Unit
Trade and Timber Division
United Nations Economic Commission for Europe
Palais des Nations
CH-1211 Geneva 10, Switzerland
E-naslov: agrstandards@unece.org

Standard FFV-24 UNECE za trženje in nadzor nad tržno kakovostjo gojenih šampinjonov

I. Opredelitev proizvoda

Ta standard se uporablja za trosnjake sevov, vzgojenih iz rodu *Agaricus* (sinonim *Psalliota*)¹, ki se potrošnikom dobavljajo sveži, ne pa za šampinjone, namenjene za industrijsko predelavo.

Gojeni šampinjoni se razvrstijo v tržne tipe, ki se najprej razdelijo v dve skupini:

- neodrezani šampinjoni, pri katerih je spodnji del beta neodrezen,
- odrezani šampinjoni, pri katerih je spodnji del beta odrezen.

Pri obeh skupinah se razlikuje med stopnjami razvoja:

- zaprti šampinjoni, tj. šampinjoni s povsem zaprtim klobukom,
- zastrti šampinjoni, tj. šampinjoni, pri katerih klobuk in bet povezuje zastiralce (velum),
- odprti šampinjoni, tj. šampinjoni z odprtim klobukom (odprt ali raven klobuk; robovi klobuka morajo biti rahlo ukrivljeni navzdol),
- ravni šampinjoni, tj. povsem odprti šampinjoni (vendar robovi klobuka niso preveč zavihani navzgor).

Gojeni šampinjoni se nadalje razvrstijo v dve barvni skupini:

- "beli",
- "rjavi".

II. Določbe o kakovosti

Namen tega standarda je opredeliti zahteve glede kakovosti za gojene šampinjone v fazi izvoznega nadzora po pripravi in pakiranju.

Če pa se uporablja v fazah po izvozu, smejo gojeni šampinjoni glede na zahteve standarda kazati:

- neznatno pomanjkanje svežosti in čvrstosti,
- gojeni šampinjoni, uvrščeni v razreda, ki nista razred "ekstra", pa neznatno kvarjenje zaradi svojega razvoja in pokvarljivosti.

Lastnik/prodajalec takih gojenih šampinjonov ne sme razstavljati ali jih ponuditi v prodajo ali dostaviti ali tržiti drugače kakor v skladu s tem standardom. Odgovoren je za spoštovanje te skladnosti.

A. Minimalne zahteve

Ob upoštevanju posebnih določb za vsak razred in dovoljenih odstopanj morajo biti gojeni šampinjoni v vseh razredih:

- nepoškodovani; pri odrezanih šampinjonih mora biti rez gladek,
- zdravi; izločeni so gojeni šampinjoni, ki zaradi gnitja, močne portjavelosti beta ali kvarjenja niso primerni za uživanje,

¹ Pri mešanih enotah pakiranja, kakor so opredeljene pod točko A (Izenačenost) v V. poglavju, morajo gojene gobe vrst, ki niso iz rodu *Agaricus*, izpolnjevati minimalne zahteve.

- čisti, praktično brez vsake vidne tuje snovi, razen gojitvene podlage,
- svežega videza, pri čemer se upošteva značilna barva lističev seva in/ali tržnega tipa,
- praktično brez škodljivcev,
- praktično brez poškodb zaradi škodljivcev,
- brez neobičajne zunanje vlage,
- brez kakršnega koli tujega vonja in/ali okusa.

Razvitost in stanje gojenih šampinjonov morata biti taka, da:

- prenesejo prevoz in ravnanje z njimi,
- prispejo v namembni kraj v zadovoljivem stanju.

B. Razvrstitev

Gojeni šampinjoni se razvrščajo v tri razrede:

(i) Razred "ekstra"

Gojeni šampinjoni v tem razredu morajo biti odlične kakovosti. Morajo biti značilni za tržni tip. Biti morajo dobro izoblikovani.

Gojeni šampinjoni morajo biti praktično brez gojitvene podlage; neodrezani šampinjoni imajo lahko sledove gojitvene podlage na dnu beta.

Pri odrezanih šampinjonih mora biti rez približno pravokoten na vzdolžno os.

Biti morajo brez pomanjkljivosti, razen zelo neznatnih površinskih pomanjkljivosti, če to ne vpliva na splošni videz gojenih šampinjonov, kakovost, sposobnost ohranjanja kakovosti in predstavitev v enoti pakiranja.

(ii) I. razred

Gojeni šampinjoni v tem razredu morajo biti dobre kakovosti. Morajo biti značilni za tržni tip.

Pri odrezanih šampinjonih mora biti rez približno pravokoten na vzdolžno os.

Dovoljene so lahko te neznatne pomanjkljivosti, če to ne vpliva na splošni videz gojenih šampinjonov, kakovost, sposobnost ohranjanja kakovosti in predstavitev v enoti pakiranja:

- neznatne pomanjkljivosti v obliki,
- neznatne pomanjkljivosti v obarvanosti,
- neznatne površinske poškodbe,
- zelo rahla vlažnost beta,
- neznatni sledovi gojitvene podlage; neodrezani šampinjoni imajo lahko nekaj gojitvene podlage na dnu beta.

(iii) II. razred

V ta razred se uvrščajo gojeni šampinjoni, ki ne izpolnjujejo zahtev za uvrstitev v višja razreda, izpolnjujejo pa zgoraj določene minimalne zahteve.

Dovoljene so lahko te pomanjkljivosti, če gojeni šampinjoni ohranijo temeljne značilnosti glede kakovosti, sposobnosti ohranjanja kakovosti in predstavitev:

- pomanjkljivosti v obliki,
- pomanjkljivosti v obarvanosti,

- neznatne poškodbe,
- neznatno poškodovan bet,
- rahla vlažnost beta,
- brezbarvana luskavost,
- votli beti,
- sledovi gojitvene podlage; neodrezani šampinjoni imajo lahko nekaj gojitvene podlage na dnu beta.

III. Določbe o velikosti

Velikost se določi z največjim premerom klobuka in dolžino beta po teh zahtevah. Dolžina beta se meri od:

- lističev na spodnji strani klobuka pri odprtih in ravnih šampinjonih,
- zastiralca pri zaprtih in zastrtih šampinjonih.

Najmanjša velikost je:

- 15 mm pri zaprtih, zastrtih in odprtih šampinjonih,
- 20 mm pri ravnih šampinjonih.

Da se zagotovi izenačenost po velikosti, sme biti razlika v velikosti gojenih šampinjonov v isti enoti pakiranja največ:

(a) Zaprti, zastrti in odprti šampinjoni

Velikost	Premer klobuka		Največja dolžina beta	
	Meje velikosti		Odrezani šampinjoni	Neodrezani šampinjoni
Majhni	15–45 mm)		
Srednji	30–65 mm)	1/2 premera klobuka	2/3 premera klobuka
Veliki	50 mm in več)		

(b) Ravni šampinjoni

Velikost	Premer klobuka		Največja dolžina beta	
	Meje velikosti		Odrezani šampinjoni	Neodrezani šampinjoni
Majhni	20–55 mm)		
Veliki	50 mm in več)	2/3 premera klobuka	2/3 premera klobuka

Izenačenost v velikosti je obvezna za gojene šampinjone razreda "ekstra". Gojeni šampinjoni I. in II. razreda morajo biti v določenem razponu velikosti, če so uporabljeni izrazi "majhni", "srednji" ali "veliki".

IV. Določbe o dovoljenih odstopanjih

Na vseh stopnjah trženja so v vsaki enoti pakiranja za gojene šampinjone, ki ne izpolnjujejo zahtev za navedeni razred, dovoljena odstopanja glede kakovosti in velikosti.

A. Dovoljena odstopanja glede kakovosti

(i) Razred "ekstra"

Dovoljeno je, da skupno odstopa po številu ali masi 5 % gojenih šampinjonov, ki ne izpolnjujejo zahtev za ta razred, izpolnjujejo pa zahteve za I. razred. Pri tem odstopanju je lahko skupno največ 0,5 % gojenih šampinjonov, ki izpolnjujejo zahteve glede kakovosti za II. razred.

(ii) I. razred

Dovoljeno je, da skupno odstopa po številu ali masi 10 % gojenih šampinjonov, ki ne izpolnjujejo zahtev za ta razred, izpolnjujejo pa zahteve za II. razred. Pri tem odstopanju je lahko skupno največ 1 % šampinjonov, ki ne izpolnjujejo niti zahtev glede kakovosti za II. razred niti minimalnih zahtev, ali nagnitih šampinjonov.

(iii) II. razred

Dovoljeno je, da skupno odstopa po številu ali masi 10 % gojenih šampinjonov, ki ne izpolnjujejo niti zahtev za ta razred niti minimalnih zahtev. Pri tem odstopanju je lahko skupno največ 2 % nagnitih šampinjonov.

B. Posebna dovoljena odstopanja, kadar je navedena stopnja razvoja

	<i>Zaprta šampinjoni</i>	<i>Zastrta šampinjoni</i>	<i>Odprta šampinjoni</i>
Razred "ekstra"	dovoljenih je 5 % zastrtih šampinjonov po številu ali masi	dovoljenih je 5 % odprtih šampinjonov po številu ali masi	dovoljenih je 5 % ravnih šampinjonov po številu ali masi
I. razred	dovoljenih je 10 % zastrtih šampinjonov po številu ali masi	dovoljenih je 10 % odprtih šampinjonov po številu ali masi	dovoljenih je 10 % ravnih šampinjonov po številu ali masi
II. razred	dovoljenih je 25 % zastrtih ali odprtih šampinjonov po številu ali masi	dovoljenih je 25 % odprtih šampinjonov po številu ali masi	dovoljenih je 25 % ravnih šampinjonov po številu ali masi

C. Dovoljena odstopanja glede velikosti

Za vse razrede (pri sortiranju po velikosti): dovoljeno je, da skupno odstopa po številu ali masi 10 % gojenih šampinjonov, ki ne izpolnjujejo zahtev glede velikosti.

V. Določbe o predstavitvi**A. Izenačenost**

Vsebina vsake enote pakiranja mora biti izenačena ter mora vsebovati le gojene šampinjone istega porekla, tržnega tipa, kakovosti in velikosti (pri sortiranju po velikosti).

Vendar se lahko mešanica gojenih gob izrazito različnih barv in/ali vrst, ki niso iz rodu *Agaricus*, pakira skupaj v enoti pakiranja, če so izenačene po kakovosti, za vsako barvo in/ali vrsto pa po poreklu.

Vidni del vsebine enote pakiranja mora biti reprezentativen za celotno vsebino.

B. Embalaža

Gojeni šampinjoni morajo biti pakirani tako, da so ustrezno zaščiteni. Notranji material enote pakiranja mora biti čist in take kakovosti, da preprečuje kakršne koli zunanje ali notranje poškodbe šampinjonov. Dovoljena je uporaba materiala, zlasti papirja ali žigov s trgovskimi oznakami, če se pri tiskanju ali etiketiranju uporablja nestrupeno črnilo ali lepilo.

Enote pakiranja ne smejo vsebovati nobene tuje snovi, vključno z odvečno gojitveno podlago.

VI. Določbe o označevanju

Vsaka enota pakiranja² mora imeti na isti strani enote pakiranja natisnjene te čitljive in neizbrisljive oznake, ki so vidne od zunaj:

A. Identifikacija

Pakirnica in/ali odpravnik/pošiljatelj:

Ime in dejanski naslov (npr. ulica/mesto/regija/poštna številka in država, če se razlikuje od države porekla) ali kodna oznaka, ki jo je uradno priznal državni organ.³

B. Vrsta proizvoda

- Če vsebina ni vidna od zunaj:
 - "gojeni šampinjoni",
 - "odrezani" ali "neodrezani",
 - barva, če niso "beli".
- "Mešanica gojenih gob" ali ustrezno poimenovanje pri mešanici izrazito različnih barv in/ali vrst, ki niso iz rodu *Agaricus*. Če gojene gobe niso vidne od zunaj, morajo biti navedene barve in/ali vrste.

C. Poreklo proizvoda

- Država porekla⁴ in neobvezno območje pridelave ali nacionalno, regionalno ali lokalno krajevno ime.

Pri mešanici izrazito različnih barv in/ali vrst gojenih gob, ki niso iz rodu *Agaricus*, različnega porekla, se vsaka država porekla navede poleg ustreznega imena barve in/ali vrste.

D. Prodajne označbe

- Razred.
- Velikost (pri sortiranju po velikosti), izražena z najmanjšim in največjim premerom klobuka ali z izrazom "majhni", "srednji" ali "veliki".
- Razvojnja stopnja (neobvezno).

E. Uradni kontrolni znak (neobvezno)

Sprejeto leta 1970.

Zadnjič pregledano leta 2012.

V okviru programa OECD za uporabo mednarodnih standardov za sadje in zelenjavo je bila objavljena pojasnjevalna ilustrirana brošura o uporabi tega standarda. Publikacijo je mogoče dobiti v knjigarni OECD na: www.oecdbookshop.org.

² Te določbe o označevanju ne veljajo za prodajno embalažo, ponujeno v enotah pakiranja.

³ Notranje zakonodaje številnih držav zahtevajo izrecno navedbo imena in naslova. Kadar pa je uporabljena kodna oznaka, je treba poleg nje navesti "pakirnica in/ali odpravnik (ali ustrezne okrajšave)", pred njo pa (črkovno) kodo države/ozemlja po ISO 3166, ki je priznala kodno oznako, če se razlikuje od države porekla.

⁴ Navesti je treba polno ali običajno uporabljeno ime.